

Raadsinformatienota

Onderwerp	: Stand van Zaken Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en OGGZ - tweede kwartaal 2026		
Raadsvergadering	: 1 oktober 2026	Agendapunt	:
Portefeuillehouder	: A.C.M. Buijsen	Datum	: 25 augustus 2026
Bestuurlijk kader	: Programma sociaal domein	Zaaknummer	: Z26.01217

Inleiding:

Eén van de taken die gemeenten hebben op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015, is het ondersteunen van kwetsbare inwoners door de inzet van Beschermd wonen (BW), Maatschappelijke opvang (MO) en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ). Als gemeente werken we hierin samen met gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen, Roosendaal, Halderberge en Rucphen (regio West-Brabant West).

Voor een deel van u betekent dit een eerste kennismaking met de dossiers maatschappelijke opvang (MO), beschermd wonen (BW) en openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ). Voor een ander deel van u betekent dat u wellicht bekende informatie leest. MO/BW/OGGZ zijn beleidsterreinen die volop in ontwikkeling blijven. Met deze raadsinformatienota informeren wij u daarom enerzijds over de achtergrond van deze dossiers en anderzijds over de actuele ontwikkelingen vanuit het tweede kwartaal 2026.

Kernboodschap:

Achtergrondinformatie algemeen:

- *Regionale samenwerking*

Op de dossiers MO/BW/OGGZ werken wij in de regio samen met de gemeenten Bergen op Zoom, Halderberge, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen en Woensdrecht. Deze samenwerking tussen de gemeenten is vastgelegd in een centrumregeling die in 2025 is vastgesteld door de gemeenteraden in de regio. In 2023 is de regiovisie Maatschappelijke Opvang – Beschermd Wonen vastgesteld die als uitgangspunt dient voor de ontwikkelingen op deze dossiers.

Gemeente Bergen op Zoom is door het Rijk benoemd als centrumgemeente. Dit betekent dat de gemeente Bergen op Zoom namens de regio de financiële middelen van het Rijk ontvangt en verantwoordelijk is voor de regionale coördinatie en verdeling van deze middelen. De uitvoering van opvang, begeleiding en ondersteuning is een gezamenlijke regionale verantwoordelijkheid en voorzieningen kunnen daarom ook in andere gemeenten binnen de regio worden gerealiseerd of aangeboden.

- *Achtergrond van de dossiers*

De gemeente heeft vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) een wettelijke verantwoordelijkheid voor inwoners die tijdelijk of langdurig ondersteuning nodig hebben

vanwege psychische, psychosociale of maatschappelijke problematiek. Het gaat hierbij onder andere om:

- maatschappelijke opvang voor mensen die dak- of thuisloos zijn;
- beschermd wonen voor inwoners met psychische of psychosociale kwetsbaarheid;
- openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ), gericht op zorgmijding, overlastsituaties, bemoeizorg en het voorkomen van maatschappelijke uitval.

Deze opgaven raken direct aan thema's als bestaanszekerheid, wonen, veiligheid, leefbaarheid, gezondheid en inclusie. Vaak is sprake van complexe problematiek waarbij meerdere levensdomeinen tegelijk onder druk staan, zoals schulden, verslaving, psychische klachten, huisvestingsproblemen en een beperkt sociaal netwerk.

- *Ontwikkelingen in het sociaal domein*

De afgelopen jaren is het beleid binnen zorg en ondersteuning veranderd. Waar mensen met psychische of sociale problemen vroeger vaker langdurig verbleven in een zorginstelling, is het uitgangspunt nu dat zij zoveel mogelijk zelfstandig wonen en deelnemen aan de samenleving. Ondersteuning wordt daarom steeds vaker thuis of in de eigen woonomgeving geboden. Daarnaast wordt ingezet op het vroeg signaleren van problemen, zodat zwaardere en meer ingrijpende vormen van zorg zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen. Deze ontwikkeling heeft ertoe geleid dat ondersteuning minder plaatsvindt binnen instellingen en meer in de wijk. Hierdoor zijn gemeenten, zorgaanbieders, woningcorporaties, politie, het zorgkantoor en maatschappelijke organisaties steeds meer van elkaar afhankelijk om passende ondersteuning te organiseren.

Tegelijkertijd staat dit systeem onder druk. Er is een tekort aan betaalbare en passende woningen, de vraag naar zorg neemt toe en zorg- en welzijnsorganisaties hebben te maken met personeelstekorten. Daarnaast worden hulpvragen vaak complexer en zorgen wachttijden binnen de geestelijke gezondheidszorg ervoor dat inwoners niet altijd tijdig de benodigde ondersteuning ontvangen. Hierdoor ontstaat een groeiende groep inwoners met meervoudige problemen die niet goed aansluit bij bestaande voorzieningen en daardoor het risico loopt tussen verschillende regelingen en organisaties in te vallen. Deze groep mensen belandt vaak in de maatschappelijke opvang of zijn in beeld bij het OGGZ-team.

Achtergrondinformatie dossiers:

- *Maatschappelijke opvang*

Binnen de maatschappelijke opvang zien we een verschuiving van traditionele opvang naar meer duurzame oplossingen gericht op herstel en uitstroom naar zelfstandig wonen. Daarbij wordt steeds meer gewerkt vanuit het principe “Wonen Eerst”, waarbij stabiele huisvesting als basis wordt gezien voor herstel. Dit is en wordt in onze regio vormgegeven door o.a. kleinschalige opvang in de wijk. Waarbij 3 mensen samenwonen in een woning en begeleiding ontvangen in een wijk en vanuit daar uitstromen naar reguliere huisvesting. Tegelijkertijd blijft de druk op maatschappelijke opvang hoog. Dit komt o.a. door:

- een groeiend aantal dak- en thuisloze inwoners;
- langere verblijfsduur in opvanglocaties door gebrek aan uitstroombmogelijkheden;
- toenemende complexiteit van de mensen in de maatschappelijke opvang.

In onze regio is WijZijn verantwoordelijk voor maatschappelijke opvang. Dit wordt met de volgende voorzieningen in onze regio georganiseerd:

- Een opvanglocatie met 15 permanente bedden en 24/7 aanwezigheid van begeleiding of beveiliging in Bergen op Zoom;

- Een opvanglocatie met 15 permanente bedden (waaronder 1 crisisbed) en 24/7 aanwezigheid van begeleiding of beveiliging in Roosendaal (deze is recentelijk (april 2026) geopend vanwege de druk op opvang);
- Een opvanglocatie (crisisopvang) met 8 ruime gezinskamers en begeleiding op werkdagen in Roosendaal;
- Tussenvoorziening jongeren bestaande uit 9 plekken met begeleiding in Roosendaal.
- Kleinschalige opvang in de wijk: woonbegeleiding in 6 groepswoningen verdeeld over Bergen op Zoom en Roosendaal (totaal 19 plekken). Dit wordt uitgebreid met 4 woningen bij voorkeur in de andere gemeenten waar geen voorzieningen zijn.
- Logeerhuis jongeren in Roosendaal (2 bedden);
- 10 housing first trajecten i.s.m. zorgaanbieder Mozaïk en de woningcorporaties in de regio;
- Structurele koudweerregeling van 1 november tot en met 31 maart op de locatie in Bergen op Zoom en een koudweerregeling voor dakloze arbeidsmigranten in Roosendaal. Daarnaast hebben wij extra plekken beschikbaar bij de Kade (GGZWNB) voor mensen met complexe problematiek. (Uit de evaluatie van de koudweerregeling zijn geen bijzonderheden. Er waren voldoende plekken en een goede samenwerking binnen de keten met WijZijn, GGZWNB, politie, handhaving en het OGGZ-team).

- *ETHOS-telling*

Om beter inzicht te krijgen in de aard en omvang van dak- en thuisloosheid binnen onze gemeente neemt onze regio deel aan de ETHOS-telling (European Typology of Homelessness and Housing Exclusion). De ETHOS-telling biedt een breder en genuanceerder beeld van dak- en thuisloosheid dan de traditionele CBS-cijfers, die alleen mensen in opvanglocaties en nachtverblijven tellen. De telling wordt uitgevoerd onder leiding van de Hogeschool Utrecht en het Kansfonds en heeft plaatsgevonden in mei 2026.

De ETHOS-telling is bedoeld om:

- de totale groep mensen zonder stabiele woonsituatie in beeld te brengen, inclusief mensen die tijdelijk bij anderen verblijven (“bankslapers”), mensen in instellingen zonder vervolgplek en mensen in tijdelijke of onzekere woonsituaties;
- beleidsvorming/beleidsbijsturing en preventie beter te ondersteunen met actuele en lokale gegevens;
- de effectiviteit van bestaande voorzieningen en doorstroommogelijkheden beter te kunnen monitoren.

Met deze aanpak ontstaat een realistischer beeld van wie dak- en thuisloos is, waar de knelpunten liggen en welke vormen van ondersteuning of huisvesting nodig zijn. De gegevens worden geanonimiseerd en verwerkt door de Hogeschool Utrecht. De resultaten worden eind 2026 verwacht en zullen uiteraard met u worden gedeeld.

- *Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ)*

Het OGGZ-team werkt samen vanaf het Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH) de Markiezaten in Bergen op Zoom. Het OGGZ-team is een netwerk van (zorg)aanbieders die op allerlei levensgebieden van sociaal kwetsbare mensen een belangrijke rol spelen om de leefsituatie te verbeteren. Binnen het OGGZ-team werken hulpverleners in onze regio vanuit de zorg- en welzijnsorganisaties GGZWNB, Novadic-Kentron, WijZijn, Mozaïk en GGD samen met de Politie.

Het organiseren van bemoeizorg is een verantwoordelijkheid van de gemeenten in het kader van de Wmo 2015 en richt zich op hulp en toeleiding van sociaal kwetsbare burgers met psychiatrische problematiek, verslavingen, een verstandelijke beperking en meervoudige problemen op allerlei leefgebieden. Het OGGZ-team zet bemoeizorg (assertieve en outreachende zorg) in om zorgwekkende zorgmijders toe te leiden/ te verleiden naar zorg. Het OGGZ-team verdeelt de casussen over twee sub teams op basis van de regio waar de cliënt in of rondom woont: Bergen op Zoom of Roosendaal.

- *Dak- en thuislozen/zorgmijders*

Binnen de regio zien we verschillende groepen dak- en thuisloze inwoners. Voor veel mensen kan met passende ondersteuning worden gewerkt aan herstel van een stabiele woon- en leefsituatie. Daarnaast is er een kleinere groep die langdurig dakloos is, vaak kampt met verslavings- en/of psychische problematiek en zorg mijdt. Deze inwoners zijn doorgaans bekend bij hulpverlenende organisaties, die via bemoeizorg proberen het vertrouwen te winnen en hen vrijwillig naar passende zorg toe te leiden. Hoewel de wet mogelijkheden biedt voor verplichte zorg, gelden hiervoor strikte voorwaarden en wordt deze alleen als uiterste middel ingezet.

In de praktijk zien we bij zorgmijdende en/of verslaafde dak- en thuislozen dat er een spanningsveld ontstaat, er geen grond is voor verplichte zorg en er (nog) geen/minimale betrokkenheid is van vrijwillige zorg. Dit resulteert in sommige gevallen tot overlast richting andere inwoners van onze gemeente. Bij overlastmeldingen wordt op de individuele casus ingezet, bijvoorbeeld door inzet vanuit handhaving/politie.

- *Beschermd wonen*

Beschermd wonen is een vorm van ondersteuning voor mensen die door psychische of psychosociale problemen niet zelfstandig kunnen wonen. Zij wonen in een veilige woonomgeving en krijgen begeleiding bij het dagelijks leven, zoals structuur aanbrengen, omgaan met geld, sociale contacten en zorg.

Dit wordt vormgegeven in intramurale settingen, waar mensen 24/7 begeleiding ontvangen, geclusterde woningen met begeleiding of ambulante begeleiding in een eigen woning.

Actuele ontwikkelingen:

- *Skaeve Huse*

Skaeve Huse is een woonvorm voor mensen die door ernstige psychische problemen, verslaving of langdurige dakloosheid niet kunnen functioneren in een reguliere woonwijk. Het gaat meestal om kleine, zelfstandige woningen op een rustige, prikkelarme locatie, met begeleiding en toezicht.

De beleidsuitgangspunten en randvoorwaarden voor Skaeve Huse zijn voorgelegd aan de colleges en vastgesteld. Het college van de gemeente Woensdrecht heeft ingestemd met het voorstel 'Voorverkenning en locatiecriteria Skaeve Huse' met daarbij de aanvulling dat realisatie niet binnen het grondgebied van de gemeente Woensdrecht plaats vindt en dat dus de gemeente Woensdrecht niet als vestigingslocatie wordt meegenomen.

Deze regionale uitgangspunten sluiten aan bij de regiovisie MO/BW en vormen het kader waar binnen het vervolgproces wordt uitgewerkt. Het vaststellen van deze uitgangspunten houdt geen besluit in over de realisatie van Skaeve Huse en betekent nadrukkelijk niet dat hiermee een locatie wordt aangewezen of dat sprake is van een (impliciete) locatie- of verdeelafsprake tussen gemeenten. De uitgangspunten dienen uitsluitend als kader voor een volgende fase waarin een zorgvuldig locatieonderzoek kan plaatsvinden. Daarbij worden criteria en wegingsfactoren gebruikt om potentiële locaties integraal te beoordelen.

Pas na vaststelling van de beleidsuitgangspunten en het vervolgonderzoek vindt afzonderlijke bestuurlijke besluitvorming plaats over eventuele locaties, per gemeente en op basis van concrete uitwerking, waarbij gemeente Woensdrecht dus niet als vestigingslocatie wordt meegenomen.

Binnen de regionale samenwerking zijn in de gemeente Rucphen de beleidsuitgangspunten al vastgesteld. Per medio mei is binnen de gemeente Rucphen een projectleider gestart om als eerste gemeente in onze regio uitvoering te geven aan de vervolgfase om Skaeve Huse te ontwikkelen.

- *Projectplan zorg- en voorzieningenlandschap*

In onze regio wordt zichtbaar dat het huidige voorzieningenlandschap voor inwoners met hoogcomplexere problematiek niet dekkend is. Enerzijds ontbreekt passend aanbod in de keten, anderzijds is de beschikbare capaciteit binnen bestaande voorzieningen onvoldoende om in de ondersteuningsbehoefte te voorzien. Het gaat om een relatief kleine, maar zeer kwetsbare groep inwoners met meervoudige problematiek, waaronder combinaties van verslavingsproblematiek, ernstige psychische aandoeningen en/of een (licht) verstandelijke beperking. Vaak is sprake van dakloosheid of instabiele huisvesting, zorgmijding, overlast en veiligheidsrisico's. Ondanks de inzet en betrokkenheid van gemeenten, zorg- en ondersteuningsaanbieders, financiers en veiligheidspartners, lukt het op dit moment onvoldoende om voor deze doelgroep een samenhangend, passend en duurzaam aanbod te organiseren. De afgelopen periode is in verschillende overleggen vastgesteld dat deze knelpunten niet incidenteel zijn, maar structureel van aard. Het ontbreekt aan een gezamenlijk en regionaal gedragen beeld van wat nodig is om te komen tot een zo dekkend mogelijk zorg- en voorzieningenlandschap voor deze hoogcomplexere doelgroep. Daarbij is zichtbaar geworden dat de opgave de mogelijkheden en verantwoordelijkheden van individuele partijen overstijgt en vraagt om gezamenlijke bestuurlijke sturing en gedeeld eigenaarschap. Het college van de gemeente Woensdrecht heeft ingestemd met het voorstel 'Projectplan realisatie Zorg- en voorzieningenlandschap, met daarbij de aanvulling dat binnen de governance de belangen van de gemeente Woensdrecht worden geborgd, zoals verwoord in de eerder aangenomen motie.

Tegelijkertijd sluiten deze regionale uitdagingen aan bij bredere landelijke ontwikkelingen en ambities, waaronder de doelstelling dat in 2030 niemand meer onvrijwillig op straat slaapt en dat meer samenhang wordt gerealiseerd tussen zorg, ondersteuning, wonen en veiligheid. Het realiseren van deze ambitie vraagt om tijdige en gezamenlijke keuzes over het ontwikkelen, aanpassen en duurzaam borgen van voorzieningen.

Tegen deze achtergrond hebben de betrokken partijen in de regio De Markiezaten uitgesproken de gezamenlijke ambitie te hebben om te komen tot een zo dekkend mogelijk zorg- en voorzieningenlandschap voor inwoners met hoogcomplexere problematiek met voorkeurslocatie aan de rand van stedelijk gebied. Dit projectplan geeft hier invulling aan. Het plan beoogt een gezamenlijk kader te bieden voor visie, samenwerking, verantwoordelijkheden en fasering, en vormt de basis om bestuurlijk commitment te organiseren en gericht stappen te zetten richting een samenhangend en toekomstbestendig voorzieningenaanbod. Daarbij sluit het aan bij bestaande (inter)regionale en landelijke beleidskaders zoals de Woonzorgvisie, de Regionale Strategie LVB en verslaving en het Nationaal Actieplan Dakloosheid. Deze kaders vormen richtinggevende uitgangspunten voor de keuzes en uitwerking binnen dit project. Het realiseren van een dekkend voorzieningenlandschap vraagt om regionale regie en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Zorgaanbieders en financiers dragen bij aan voldoende capaciteit en passende vormen van

verblijf en wonen, ieder vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheid. In het projectplan is een prioritering aangebracht in de te realiseren en te versterken voorzieningen. Op basis hiervan wordt gefaseerd toegewerkt naar een zo dekkend mogelijk voorzieningenlandschap richting 2030.

Consequenties:

N.v.t.

Vervolgstappen:

Nieuwe ontwikkelingen op bovengenoemde dossiers, zullen wij met u delen middels een volgende raadsinformatienota.

Burgemeester en wethouders van Woensdrecht,	
de secretaris,	de burgemeester,
ing. P.A.C. Bogers	drs J.J.C. Adriaansen

Bijlage(n)

n.v.t.